

De kleine Economie voor Dummies

Sean Masaki Flynn, PhD

BBNC
uitgevers

Amersfoort, 2016

Inhoud

Inleiding	9
Hoofdstuk 1: Wat is economie, en wat heb jij ermee te maken?	15
Economie, de wetenschap van de schaarste	15
Macro-economie en micro-economie	16
Hoofdstuk 2: Meten en weten wat de consument kiest	17
Een model van het menselijk gedrag	17
Streven naar zo veel mogelijk geluk	18
Kosten en beperkingen afwegen	19
Je definitieve keuze bepalen	20
De beperkingen van het keuzemodel	21
Hoofdstuk 3: Het menselijk geluk vergroten door de juiste zaken op de juiste manier te produceren	25
De grens bereikt: bepalen wat er geproduceerd kan worden	26
Bepalen wat er geproduceerd moet worden	29
Hoofdstuk 4: De macro-economie verkend: hoe economen alles meten	35
Het BBP als thermometer van de economie	36
Het BBP berekenen	39
De invloed van de buitenlandse handel op de economie	43
Hoofdstuk 5: Inflatiefrustratie: waarom meer geld niet altijd beter is	47
Inflatie kopen: het risico van te veel geld	47
De inflatie berekenen met behulp van prijsindexen	52
Prijzen in de toekomst: nominale en reële rente	56

Hoofdstuk 6: Hoe recessies ontstaan en hoe ze te bestrijden zijn	59
De conjunctuurencyclus	60
Streven naar maximale productie	61
Terugkeer naar Y^* : het natuurlijke gevolg van prijsaanpassingen	62
Korte- en langetermijneffecten van economische schokken	63
Op weg naar een recessie met starre prijzen	65
Evenwicht bereiken ondanks starre prijzen: het model van Keynes	66
Recessies beëindigen door de vraag te stimuleren	70
Begrotingsbeleid bekeken	71
Monetair beleid onder de loep	73
Hoofdstuk 7: Vraag en aanbod voor dummies	81
Meer over de markt	81
Het aanbod aan bod	86
De werking van vraag en aanbod en het ontstaan van marktevenwicht	90
Voorkomen dat een marktevenwicht ontstaat	92
Hoofdstuk 8: Kennismaken met <i>homo economicus</i>, de calculerende consument	95
Het geheim van de smid: beperkte optimalisatie	96
Nut als maatstaf voor geluk	96
Afnemend grensnut: je kunt ook te veel van het goede hebben	97
De vraagcurve afleiden uit het afnemend grensnut	98
Hoofdstuk 9: De kern van het kapitalisme: de naar winst strevende onderneming	101
Alle bedrijven streven naar maximale winst	101
Concurrentie	102
De kostenstructuur van bedrijven analyseren	104
De marginale opbrengst en de marginale kosten vergeleken	110
De stekker eruit: wanneer niets produceren de beste keuze is	113
Hoofdstuk 10: Waarom economen gek zijn op concurrentie en de vrije markt	117
Door het marktmechanisme zijn de opbrengsten altijd groter dan de kosten	118

Als de vrije markt zijn vrijheid verliest: omgaan met welvaartsverlies	121
De kenmerken van volkomen concurrentie: geen winst en minimale kosten	122
Hoofdstuk 11: Monopolie, oligopolie en monopolistische concurrentie.	125
Naar maximale winst strevende monopolies.	126
Voorbeelden van ‘goede’ monopolies.	131
De regulering van monopolies	133
Oligopolisten: keuze tussen concurreren of samenwerken.	135
Kartelvorming: hoe bedrijven monopolie spelen	137
De regulering van oligopolies	138
Monopolistische concurrentie	138
Collectieve goederen.	140
Hoofdstuk 12: Tien economische misverstanden.	141
Het misverstand van het arbeidsaanbod.	141
De wereld raakt overbevolkt	142
Te snelle conclusies trekken over oorzaak en gevolg	143
Protectionisme is de beste oplossing voor concurrentie uit het buitenland	143
Het misverstand van het samengestelde geheel.	145
Als het de moeite waard is, moet je er voor honderd procent voor gaan	145
Vrije markten zijn veel te instabiel.	146
Door lage lonen in het buitenland kunnen rijke landen niet concurreren	147
Belastingtarieven hebben geen invloed op de productiviteit	148
Vergeten dat beleid ook onbedoelde gevolgen heeft	149
Woordenlijst	151
Index	157

Inleiding

Economie gaat over ons menselijk streven naar geluk in een wereld vol beperkingen. We hebben nooit genoeg tijd en geld om alles te doen wat we willen. Daarom moeten we keuzen maken.

Economie is de wetenschap die bestudeert *hoe* mensen keuzen maken. Deze kennis is onmisbaar voor iedereen die mensen, zowel individueel als in organisaties, werkelijk wil begrijpen.

Ik heb dit boek geschreven om jou snel en eenvoudig te laten zien wat economie nu eigenlijk is: een serieuze wetenschap die een serieus onderwerp bestudeert en enkele uitstekend werkende methoden heeft ontwikkeld om menselijk gedrag te verklaren.

Over dit boek

In dit boek vind je de belangrijkste economische theorieën en hypothesen. Wat komt er zoal in dit boek aan de orde?

- ✓ hoe de overheid recessies en werkloosheid bestrijdt met behulp van monetair en begrotingsbeleid;
- ✓ waarom internationale handel een goede zaak is;
- ✓ hoe bedrijven door winst worden gestimuleerd om de goederen en diensten te leveren die wij zo gewoon vinden;
- ✓ waarom we met een eenvoudig model van vraag en aanbod kunnen verklaren waarom alles een bepaalde prijs heeft.

Ik heb mijn best gedaan om dit, en nog veel meer, zo duidelijk en direct mogelijk uit te leggen.

In dit boek gebruikte conventies

In de economie wordt volop gebruikgemaakt van twee zaken die veel mensen vervelend vinden: jargon en algebra. Voor de duidelijkheid wordt elke nieuwe term *cursief* gedrukt en direct gevolgd door een begrijpelijke definitie. Ook wiskundige symbolen worden *cursief* gedrukt.

Ik gebruik zo weinig mogelijk wiskundige vergelijkingen, maar soms werken ze echt verhelderend. Om verwarring bij het verwijzen te voorkomen, krijgt elke vergelijking een nummer, dat tussen haakjes in de rechter kantlijn staat. Een voorbeeld:

$$HMG = RTL + NET^5 \quad (1)$$

Mijn ideeën over jou

Ik heb dit boek geschreven met in het achterhoofd enkele (te-rechte?) veronderstellingen over jou, de lezer:

- ✔ Je bent slim, denkt na en wilt weten hoe de wereld in elkaar zit.
- ✔ Je bent een middelbare scholier op zoek naar achtergrondinformatie bij wat je op school leert.
- ✔ Je wilt meer weten over economie, maar leidt een druk leven. Je wilt dus de belangrijkste feiten duidelijk op een rijtje zonder al te veel details.

De indeling van dit boek

Ik begin dit boek met de belangrijke begrippen die bepalen hoe economen naar de wereld kijken. Daarna lees je alles over macro-economie en micro-economie. Tot slot geef ik je een toptienlijstje met de grootste economische misverstanden die er heersen.

De pictogrammen in dit boek

Om sleutelbegrippen en belangrijke informatie snel en gemakkelijk te kunnen vinden, bevat dit boek verschillende pictogrammen.

Dit pictogram gebruik ik steeds als ik een belangrijk economisch feit of basisbeginsel uitleg.

Economen zijn gek op theorieën, en soms is het nuttig die theorieën in de wereld van de praktijk los te laten om te zien of – en hoe – ze werken. Dit pictogram geeft aan dat er een praktijkvoorbeeld volgt.

Dit pictogram duidt op een handige manier om jezelf tijd of moeite te besparen. In de bijbehorende tekst wordt beschreven hoe je het jezelf gemakkelijk kunt maken door iets op een bepaalde manier te doen of te bekijken.

Hoe nu verder?

Dit boek is zo opgezet dat je op elk gewenst punt kunt beginnen en toch snapt wat je leest. Wil je bijvoorbeeld weten:

- ✓ hoe centrale banken de rente gebruiken om de economie te stimuleren en recessies te bestrijden? Ga direct door naar hoofdstuk 6;
- ✓ waarom iedereen over vraag en aanbod praat? Begin dan bij hoofdstuk 7.

Verder kun je met behulp van de inhoudsopgave en de index gemakkelijk het onderwerp vinden dat je zoekt.

Hoofdstuk 1

Wat is economie, en wat heb jij ermee te maken?

.....

In dit hoofdstuk:

- ▶ Omgaan met schaarste
 - ▶ Macro-economie en micro-economie
-

Economie is de wetenschap die zich bezighoudt met de manieren waarop mensen en samenlevingen hun beperkte middelen optimaal proberen te benutten.

Economie, de wetenschap van de schaarste

Economen houden zich bezig met hoe mensen met schaarste omgaan. Er is nooit genoeg tijd en slechts een beperkte voorraad natuurlijke hulpbronnen als olie en ijzer. Om optimaal van deze beperkte middelen te kunnen profiteren, moet de mensheid er slim mee omgaan.

Macro-economie en micro-economie

Dit boek is zo opgezet dat je met zo weinig mogelijk tijd en moeite zo veel mogelijk economie tot je kunt nemen. De belangrijkste onderverdeling in dit boek is die in macro- en micro-economie:

✓ *Macro-economie* bestudeert de economie als een organisch geheel en kijkt daarbij vooral naar factoren die van invloed zijn op de gehele economie, zoals de rentestand, inflatie en werkloosheid. Verder houdt de macro-economie zich bezig met economische groei en de wijze waarop overheden monetair- en begrotingsbeleid inzetten om de negatieve gevolgen van conjunctuurgolven te verzachten.

✓ *Micro-economie* bestudeert individuele personen en bedrijven. De micro-economie onderzoekt hoe individuen keuzen maken. Waaraan geven ze bijvoorbeeld hun geld uit en hoe beleggen ze hun spaargeld? Micro-economen bestuderen ook afzonderlijke bedrijven in hun onderlinge concurrentie en hun streven naar maximale winst.

Aan zowel macro- als micro-economie liggen enkele basisprincipes ten grondslag, zoals schaarste en afnemende meeropbrengsten. Deze begrippen zijn zo belangrijk dat ik ze het eerst behandel. Daarna ga ik uitgebreid in op de macro-economie en de micro-economie.